

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 3. Deciditur tota difficultas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

Punctum Difficultatis 3.

Deciditur tota Difficultas.

DICENDUM est I. *Sensum internum attingere objecta insensata.* Probatur primo, quia datur instinctus ad objecta insensata. Ergo debet dari & cognitio objectorum insensatorum. Antecedens probatur, quia in instinctum refertur ovis fuga à lupo tanquam inimico, collectio item palearum in avibus ad nidificandum & similia. Consequentia probatur, quia ille instinctus vel est dictamen aliquod tenens se ex parte potentiae aestimativae, vel est imperium tenens se ex parte appetitus sensitivi. Ex utroque autem sequitur dari cognitionem objectorum insensatorum. Quod probatur, quia si ille instinctus tenet se ex parte potentiae aestimativae, cum instinctus instiget ad insensata, & sit quasi actus aestimativae, fit ut sicut cognitio non potest non tendere in objectum quod nescit, ita nec possit instinctus insensatum non percipere, si circa illud versatur. Quod si instinctus tenet se ex parte sensitivi appetitus, cum appetitus sensitivus sit cæcus, ut fugiat vel prosequatur illud objectum insensatum, à pravia cognitione illuminari debet.

PROBATUR II. Si non perciperetur à sensu interno objectum insensatum, fuga v. g. ovis à lupo viso, referri simpliciter deberet, in solam antipathiam, sed non potest referri in solam antipathiam. Tum quia antipathia non potest pervertere ordinem naturae in agendo, qui est ejusmodi ut potentiam appetitivam, præcedat cognitio. Tum quia antipathia vel est competens non nisi noscitur vel non noscitur etiam, si competit etiam non noscitur. Ergo non potiori titulo refugit ovis lupo, quam humor ligni refugiat ignem, refundendo se in partem non accensam, quod improbabile videtur, nam entia quò sunt perfectiora eò per actus perfectiores provident suae conservationi. Quod si antipathia convenit non nisi cognoscitur, fugae. g. ovis à lupo, inexplicabilis erit sine notitia insensatorum. Tum quia multa sunt, quae nec in antipathiam, nec in Simpathiam referri possunt, ut cum canis quaerit januam, egressurus.

PROBATUR III. Quia ex communi sententia, sensus internus, percipit diversitatem inter sensationes externas, sed hæc est quid insensatum, ut probatur. Quia illa diversitas, sita est in comparatione & negatione unius de alio, ut ita dicam, quid autem sensationis habet, comparatio & negatio de alio?

CONFIRMATUR. Quia sensus externus non percipit motum, & sensus internus percipit illum. Ergo aliquid percipit sensus internus, quod non percipit externus. Antecedens quoad primam partem probatur. Quia sensus externus

tantum percipit objectum praesens, motus autem includit & praeteritum & praesentem praesentiam. Quoad secundam partem probatur. Quia si motum non perciperet sensus internus quomodo percipiet fugam leporis canis venaticus, eumque insequi appeteret.

RESPONDET Oviedo. Contr. 13. Animastica Pun. 2. Sensum internum non percipere negationes.

CONTRA. Hoc ipsum est quod negatur, quod autem addit sensum internum percipere æquivalenter motum, quia habet memoriam praesentiae, quae praeterit, & simul cogitationem praesentiae quae modo est; qui duo actus quasi æquivalent cognitioni motus & per illos excitatur canis ad prosequendum leporem. Sed neque id convincit. Quia hoc quod est praeteritum, est aliquid insensatum. Ergo si canis habet memoriam praesentiae, quae praeterit, cognoscit aliquid insensatum. Memoria enim est actus cognitionis, aequalisque videtur esse difficultas, concedere cognitionem insensati objecti brutis, atque illis concedere memoriam praeteriti motus.

OBJICITUR. Ex vi hujus conclusionis sequi, quod concedi debeat, etiam discursus brutis.

RESPONDETUR. quod non. Nam discursus in communi sententia, ex ratione sua generica, debet esse actio spiritualis. Jam autem illa sensatio interna, non est spiritualis. Rursus, discursus ex ratione sua specifica, debet inferre unum ex alio, & cognoscere unum tanquam connexam causam cum alio, tanquam cum quodam effectu in linea noscendi, quam connexionem, non attingit sensus internus, de quo fufius in materia de actibus humanis, Disp. 5.

INSTAT. Oviedo. Sensus internus non est discursivus. Ergo non infert unum ex alio; Ergo per species unius objecti non potest aliud cognoscere, consequenter non habet principium ad cognoscenda objecta quae prius sensata non fuere, cum etiam homini, non infundantur species insensatorum objectorum, qui tamen est nobilior agens.

RESPONDET Ariaga, à Deo infundi illas species, praecisa etiam formalitas hæc, quod à Deo aliquid infundatur, nec in Angelis nec in brutis, arguet praecise perfectionem. Quia sicut non habere esse nisi ab alio, non arguit perfectionem, sic nec arguet habere species non nisi ab alio, hoc est Deo. Aliunde ergo erit pensanda perfectio specierum, hoc est ex entitativa perfectione, universalitate, modo repraesentandi objectum. Sed ad DEum hic recurrere Philosophicum, non videtur. Hinc aliter

RESPONDETUR. Concedo sensum internum non esse discursivum, consequenter per species

eius unius objecti non potest aliud cognoscere illativè. Sed nego quod non habeat principium cognoscendi objecta quæ prius non fuerunt sensata, nempe ipsum sensum internum, qui etiam ad talia se extendit. An autem, & unde ad talia insensata species habeat, de hoc mox

DICENDUM secundo. *Quando ovis per sensum oculi advertit v. g. lupum, sensus etiam internus percipit lupum, quia perceptione posita per sequelam naturalem posset dici quod exerceat sese antipathia circa suum objectum*, quo exercitio posito, sine ulla ulteriori specie disconvenientiam lupi statim cognoscit ovis, & postea illuminat appetitum sensitivum ad fugam eiusdem. Quod autem dico de antipathia, proportionalliter, dicendum est de sympathia, quod scilicet posita sensatione externa, percipiat objectum illud etiam sensus internus, quia perceptione posita, sympathia naturalis exercet suum officium, quo posito, convenientiam agnoscit sensus internus & illustrat appetitum sensitivum, ad prosecutionem illius.

DICENDUM est III. *Ad præsentiam vel objecti sensati vel speciem eius vicariam producit sensus agens internus speciem objecti insensati, quando objectum insensatum percipiendum est.* Dixi sensus agens externus, quia sicut datur intellectus agens cuius officium est species impressas fabricare, ita sensum internum fabricativum speciei materialis, ad percipienda insensata appellare possumus sensum agentem.

PROBATUR Conclusio. Quia posito quod sensus internus sit noscitivus objectorum insensatorum, debent dari etiam species insensata, totum id probant rationes, quæ ostendunt necessitatem specierum in universum. Tum quia quamvis non appareret tanta necessitas specierum, in circumstantia præsentis objecti proportionati, aliàs sensu, actu percepti; tamen extra hanc circumstantiam, notitia salvari non potest sine specie, sæpe autem noscunt bruta v. g. objectum absens. Tum quia tenet paritas, quæ suaderet non dari species impressas ulla. Ita enim posset argui. Percipi potest objectum insensatum à sensu communi sine ulla specie. Ergo etiam ab intellectu objectum intelligibile, & ab aliis sensibus objectum sensibile percipi poterit, sine ulla speciebus.

Posito autem quod debeant dari, species insensata, debet dari principium illarum productivum, hoc non est objectum ipsum insensatum, non objectum aliquod sensatum non denique Deus. Ergo illas producet sensus internus agens. Quid enim aliud quod species insensatas non producat objectum ipsum, ratio est, quia illud objectum est non raro non Ens, Cum autem productio specierum sit Physica, non Enti, tribui non poterit. Et sicut Ens materiale, non producit species spirituales, quia sunt altioris ordinis, ita nec poterit non Ens pro-

ducere Ens, quia plusquam ordine distant inter se Ens & non Ens. Non etiam species insensatas producit objectum sensatum. Ratio quia lignum non producit speciem impressam adamantis. Ergo nec objectum sensatum producit speciem insensatam; non enim minus differunt sensatum & non sensatum, quam lignum & adamas, quod ipsum in hoc resolvitur. Quia species est vicaria objecti. Si ergo objectum est sensatum, effundit etiam sensati speciem ad eoque non insensati. Non etiam species insensatas producit ipse Deus. Tum quia hoc non est Philosophicum asserere. Tum quia quod Deus potest facere per causas secundas præsentis rerum ordinis, id semper, per illas facit, sicut enim natura, ita nec Deus, qui est natura naturans, in necessariis deficiunt. Potest autem Deus id facere per sensum internum prout agentem. Tum quia species spirituales in anima non producit Deus, sed intellectus agens. Ergo & species insensatas producet sensus agens.

Dixi in secunda conclusione, quod quando oculus ovis aspicit lupum, timetque ovis, quod inquam non sit necesse ponere aliquam speciem impressam ut excitetur affectus timoris, & tamen admitto sensum internum agentem, quia aliàs dicitur infra, ubi de speciebus, quod non ita clarè appareat necessitas specierum, quando adest præsens objectum, quod actu noscitur sensu externo. Hic autem conclusio tertia loquitur, de specie objecti insensati.

Solvuntur Objectiones.

Obiectum I. Mastrius Disput. 5. n. 256. contra conclusionem secundam. Si vera est doctrina illa de Antipathia & Sympathia, sequeretur, quod quando objectum aliquod habet naturalem convenientiam cum duabus naturis specie diversis, ab æstimatoris earundem deberet percipi, ut conveniens, quod falsum est, nam multæ herbe sunt medicinales & convenientes nobis & brutis; & tamen nos apprehendendo speciem unius herbe existis, experimur nos non percipere, illam convenientiam. Ergo nec in brutis movebit species illa æstimatoria illorum ad cognoscendam convenientiam, aliàs deberemus ponere sensus internos perfectiores in brutis, quam in nobis, cuius oppositum fatentur omnes, propter propinquitatem cum potentia intellectiva.

RESPONDETUR. Si naturæ specie diversæ habeant æqualem sympathiam v. g. & æquè intensam, circa aliquod particulare objectum, tunc æqualiter utraque natura percipiet convenientiam, secus si non sit sympathia æquè intensæ. Unde inter feras species distinctas, est æqualis appetentia convenientiarum herbarum, quia & æquè intensæ, quam intensiorem

in hominibus non haberi, ostendit à posteriori experientia. Cumque aliunde natura providerit homini præsidium, nempe per intellectum, & non à Sympathia, concedi potest, quòd per illam vincatur homo à brutis; & sicut vincitur homo à multis feris per externos sensus, licet sub alia formalitate, etiam sensus externi in homine sint nobiliores, ita idem dicendum de sensibus internis brutorum, comparatis ad sensum internum hominis, indubieq; in multis brutis sensatio externa bruti est melior sensatione externâ hominis; ita concedi potest sensus internus in bruto melior.

OBJICIT 2. Idem accidentia externa lupi non sunt disconvenientia ovi, sed potius natura ipsa lupi species autem sensibilis, solum representat accidentia lupi, non naturam. Unde si ovis, mutaretur quoad accidentia externa in lupum, non idcirco esset alteri ovi disconveniens.

RESPONDETUR. Natura quidem lupi, est disconveniens ovi, sed mediis accidentibus, quæ dum sui ingerant speciem, terrent ovem. Et si ovis mutaretur quoad externam speciem in lupum, ipsa quidem mutata ovis, non sentiret se incitari in aliam ovem, verè tamen aspiciens o-

vis, timeretur illis accidentibus; sicut canes terrentur à puero, lupum vel ursum simulante, induendo illorum pellem, & per terram reptando.

OBJICIT 3. Idem Quæst. 4. num. 55. contra conclusionem tertiam. Ideò ponitur intellectus agens, ut transferat objectum de ordine materialium, in ordinem spiritualium; quæ actio à phantasmate fieri non potest, unde non admittitur intellectus agens, respectu objectorum spiritualium. Ergo cum objectum sensibile, ut percipiatur à sensu, non indiget, ut transferatur de ordine in ordinem, non erit multiplicandus sensus agens.

RESPONDETUR. Sicut est distinctus ordo materialium ab immaterialibus, ita est distinctus ordo sensibilium, ab insensatis; & de fabricatione specierum, respectu objectorum insensatorum procedit conclusio. An autem totaliter an partialiter sensus ille agens, producat speciem insensatam, conformiter discutitur, ac de intellectu agente. Addo quòd immerito supponat obijciens, non dari species spirituales intelligibiles, spiritualium objectorum.

